

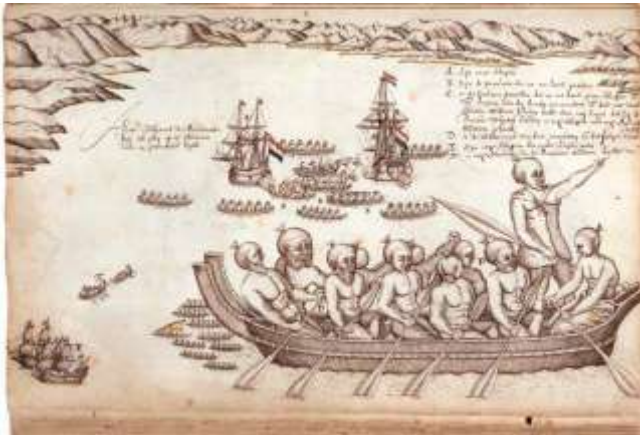
MAORI

achtergrondinformatie

DE NEDERLANDSE 'ONTDEKKING' VAN NIEUW-ZEELAND

Dramatische ontmoeting

Op de zonnige zomerdag 13 december 1642 bereikten de *Heemskerck* en de *Zeehaen*, twee Nederlandse schepen, het noordelijke punt van South Island. De expeditie werd geleid door

Abel Tasman. De schepen voeren waarschijnlijk eerst onopgemerkt voorbij, maar toen de zeelieden op 18 december probeerden het anker uit te werpen in Taitapu (Golden Bay), werden ze door kano's benaderd en werden er vuren aangestoken op het strand. De volgende morgen verscheen een dubbele kano met dertien man aan boord om de schepen van dichtbij te bekijken. De bemanning van de kano's begon te schreeuwen en met roeispanen te zwaaien. De Nederlanders

interpreteerden deze gebeurtenissen totaal verkeerd als een verzoek tot vriendschap. Terwijl de sloep naar de *Zeehaen* roeide, werd deze door een in volle vaart vooruitglijdende kano geramd. Tijdens deze aanvaring vermoordde een krijger de kwartiermeester. Medekrijgers vielen aan met houten knuppels en roeispanen. Drie zeelieden werden gedood, een ander raakte levensgevaarlijk gewond. Een lijk werd in de kano meegenomen, een ander werd overboord gegooid. De sloep dobberde stuurloos rond terwijl de kano ijlings over het water in de richting van de kust scheerde. Gilsemans, de kunstenaar van de expeditie, legde dit conflict tussen de beide schepen en een Maori-kanovloot vast in het officiële logboek van de reis. Na deze korte maar bloederige ontmoeting zeilde Tasman noordwaarts naar de Tonga-archipel.

Abel Tasman

In 1633 sloot Abel Tasman (1603-1659), geboren in het Groningse dorpje Lutjegast, zich als dertigjarige zeeman aan bij de Verenigde Oostindische Compagnie. Reizen naar Formosa, Japan en Sumatra maakten hem tot een ervaren kapitein-luitenant-ter-zee. Tasman had ook slecht uitgeruste schepen tijdens lange zeetochten leren beheren. De Verenigde Oost-Indische Compagnie, gesticht in 1602, had een netwerk van handelsposten uitgebouwd van Bengalen tot Batavia. De Compagnie droeg dermate bij tot de ontwikkeling van de cartografie in de Nederlanden dat in de zeventiende eeuw de Nederlandse cartografen als de beste in Europa golden. Ondanks de technische tekortkomingen van de methoden om de lengte- en breedtegraad te bepalen, boekten de Nederlanders

vermeldenswaardige vooruitgang in het in kaart brengen van de Stille Oceaan.

Op zoek naar het 'Zuidland'

In 1642 werd Tasman uitgezonden door de VOC-raad in Batavia, het huidige Jakarta, om het 'Onbekende Zuidland' of *Terra Australis Incognita* te ontdekken. *Terra Australis Incognita* was het gedroomde continent van goud en specerijen, vol eeuwenoude verhalen over prinsen en parels. Aanvankelijk dacht Tasman dat de pas ontdekte Nieuw-Zeelandse kustlijn deel uitmaakte van hetzelfde grote Zuidland dat de Nederlandse zeevaarder Jacob le Maire in 1616 in zicht had gekregen, ten oosten van Tierra del Fuego. In de voetsporen van Le Maire gaf Tasman het de naam 'Staete Landt'. Deze naam verscheen op een kaart waarop ook vermeld stond dat Taitapu 'Moordenaers Baij' genoemd werd. In 1643 stond vast dat het door Le Maire ontdekte land eigenlijk gewoon een eilandje ter hoogte van de kust van Tierra del Fuego was.

De naam Nieuw-Zeeland

Toen de hele Zuidlandtheorie ineen begon te storten, werd Tasmans kustlijn tot Zeeland herdoopt, naar de Nederlandse provincie. Wellicht was Willem Janszoon Blaeu, een Amsterdams cartograaf, degene die verantwoordelijk was voor deze nieuwe naamgeving: hij was de eerste die Nieuw-Zeeland tekende als een landmassa los van Australië met de vermelding 'Zeelandia Nova'.

